

1 Utkast til arbeidsprogram for perioden 2022–2026

2 Innleiing

3 *Stoda for nynorsk i dag er delt. I dei sterkaste områda, dei såkalla kjerneområda, er nynorsken meir*
4 *brukt, og statusen til nynorsk er styrkt. Samstundes aukar presset i utkanten av kjerneområdet, dei*
5 *såkalla randsonene. Her er språkskiftet stort, og nynorsk er mindre i bruk i ålmenta.*

6 Nynorsk er eit språk for heile Noreg, med eit ankerfeste i kjerneområda. Kjerneområdet er
7 kjenneteikna av at nynorsk har ein samfunnsberande funksjon. Her er språkskiftet lågt, og nynorsk
8 vert opplevd som det lokale språket. Eit sterkt kjerneområde styrkjer nynorsken som nasjonalspråk.

9 Dei nynorske randsonene er prega av stort språkskifte i ungdomsskulen eller i vidaregåande skule, alt
10 etter når nynorskelevane hamnar i mindretal. Særleg kring vestlandsbyane er desse områda òg prega
11 av eit stort innslag av bokmål i grunnskulen. I desse områda ser folk mindre nynorsk rundt seg, og det
12 er mindre nynorsk i lagsliv og næringsliv.

13 Store demografiske endringar i Noreg gjer at flyttestraumen går mot byane og områda rundt dei
14 store byane som stort sett er bokmålsområde eller randsoner for nynorsken. Difor går prosenten
15 elevar med nynorsk opplæringsmål ned, sjølv om det absolutte talet på elevar er relativt stabilt. Kring
16 dei store vestlandsbyane aukar talet på nynorskelevar somme stader, men det er òg her nynorsk er
17 mest utsett.

18 Nedgangen i talet på nynorskelevar er i stort mon eit resultat av demografiske endringar. Det er
19 viktig å sikre befolkningsgrunnlaget i nynorskområda, og Noregs Mållag må difor stø ein politikk som
20 sikrar at det bur folk i nynorskområda, samstundes som me sikrar nynorsk i byane.

21 Kjerneområda og nynorskbrukarane utanfor kjerneområda er gjensidig avhengige av kvarandre. Det
22 finst nynorskbrukarar over heile Noreg, og utan dei som bruker og arbeider for meir nynorsk, vil
23 offisielle språkrettar og statusen til nynorsk som offisielt språk vere utsette.

24 Nynorsk er ein livskraftig skriftkultur med stor tekstproduksjon og der stadig nye forfattarar kjem til.
25 Det vert skrive meir nynorsk enn nokon gong, og motstanden mot nynorsk er mindre enn han var.
26 Nynorsken er meir enn berre eit skriftspråk, han er òg ein kultur og ein identitet. Noreg er eit
27 fleirspråkleg land, og nynorsk er ein sentral del av språkmangfaldet som gjer Noreg til Noreg.

28 Dei siste fire åra har me sett ei omorganisering av både den fylkeskommunale og kommunale
29 inndelinga av Noreg. I nokre av dei nye storkommunane er situasjonen for nynorsk under press eller i
30 beste fall usikker. Det same gjeld i dei nye samanslegne fylka. Det vert viktig å halde eit særleg auge
31 med desse områda dei neste åra.

32 Den 1.1.2022 tredde den nye språklova i kraft. Med det har Noreg fått ei lov som seier klårt frå om at
33 det offentlege skal ta eit særleg ansvar for å fremje nynorsk som det mindre bruka norske språket.
34 Dette er eit viktig steg for å kunne få på plass dei politiske tiltaka som må til for å sikre reell
35 jamstilling mellom bokmål og nynorsk.

36 I august 2021 sende Solberg-regjeringa ut framlegg til ny opplæringslov, som Stortinget skal vedta i
37 arbeidsprogramperioden. Her er det viktig å få gjennomslag for dei krava til styrkte rettar for
38 nynorskelevane som Mållaget har spelt inn.

39 Digitalisering, språkteknologi og endring i medievanar vil endre måten me både møter og bruker
40 språk på. Å sikre at den viktige infrastrukturen i teknologien finst på nynorsk er viktig for å sikre den
41 offisielle statusen til det nynorske språket. På dette feltet er presset frå engelsk stort. Det same gjeld
42 i media og særleg i akademia.

43 Under koronapandemien var mykje lagsaktivitet nede, færre lag har levert årsmelding og det var
44 vanskelegare for målfolk å treffast. Me har likevel hatt ein kraftig medlemsauke. Det vert viktig å få
45 opp att aktiviteten i organisasjonen etter pandemien. Mållaget har hatt suksess med nye digitale
46 møteformer, noko me skal ta med oss vidare, men det er òg viktig å møtast fysisk. Nye møteformer
47 og arbeidsformer er komne for å bli og gje nye mogelegheiter til å nå ut til fleire.

48 **Prioriterte saker:**

49 • **Gjennomføring av språklova**

50 Gjennomføringa av føremålsparagrafen i den nye språklova er svært viktig å følge opp
51 framover. Formuleringane i paragrafen har potensial for ein meir offensiv språkpolitikk.

52 • **Digitalisering og språkteknologi**

53 Utviklinga av språkteknologisk programvare, læringsverktøy, læremiddel og anna
54 programvare har i aukande grad innverknad på språktilhøva i Noreg. Om staten ikkje grip inn,
55 vil denne utviklinga i stor grad vere styrt av internasjonale selskap utan ansvar for den norske
56 språksituasjonen. Politisk press på dei store selskapa og på dei store prosjekta som skal
57 arbeida med språkteknologi i Noreg, er viktig.

58 • **Ny opplæringslov**

59 Noregs Mållag fekk viktige gjennomslag i framlegget til ny opplæringslov. Særleg er språkdelt
60 ungdomsskule ein viktig siger. Fram til den nye opplæringslova er vedteken og sett i kraft, må
61 arbeidet for å få gjennomslag for fleire av krava våre, særleg krava til digitale læremiddel,
62 digitale læringsplattformer og kontorstøtteprogram, vere høgt prioritert.

63 • **Lærer- og barnehagelærerutdanningane**

64 I dag er det ulik praksis for å gje nynorskopplæring i lærarutdanningane på dei ulike
65 utdanningsinstitusjonane. Lærerutdanninga må gjere framtidige lærarar kompetente til å
66 undervise på og i nynorsk, og barnehagelærerutdanninga må gjere barnehagelærarane i
67 stand til å førebu borna på å bli nynorskelevar. Staten og utdanningsinstitusjonane må ta
68 større ansvar for å oppnå dette.

69 • **Organisasjon**

70 Noregs Mållag har auka medlemstalet med 3689 sidan 2012. Me må vere i stand til vidare
71 auke i medlemstal og få fleire aktive medlemmer og lag. Ein større og sterkare organisasjon
72 gjer det mogeleg å sikte høgare og nå meir ambisiøse mål. Det er eit sjølvstendig mål å ha ein
73 så sterk organisasjon som mogeleg. Det er òg viktig for å ha større politisk gjennomslag.

74

75

76 Opplæring

77 Det er i skulen nye nynorskbrukarar kjem til og fell frå. Korleis born vert møtt som nynorskelevar og
78 møter nynorsk som sidemål, er avgjerande for om ein klarer å halde på desse borna som
79 nynorskbrukarar livet ut. Difor er opplæringslova ei like viktig språklov som språklova. Den nye
80 opplæringslova kjem mest truleg til å bli vedteken i denne fireårsperioden, og arbeidet med lova vert
81 viktig å prioritere for Noregs Mållag.

82 Barnehage

83 I dag er det ikkje fastsett noko opplæringspråk for barnehagane. Det tyder at born som skal ta til
84 med nynorsk på skulen, i praksis kan gå gjennom barnehagen utan å møte nynorsk i det heile. Noregs
85 Mållag meiner at barnehagen må førebu borna i nynorskområda til å bli nynorskelevar, og at alle
86 born skal møte nynorsk og den lokale dialekten, uansett kvar dei bur i Noreg

87 Noregs Mållag meiner:

- 88 • Barnehageborn må få språklege rettar slik skuleelevar har.
- 89 • Rammeplanen for barnehagelæruddanninga må stille krav til at barnehagelærarane skal
90 kunne førebu borna på å bli nynorskelevar, og at alle skal møte nynorsk og den lokale
91 dialekten, uansett kvar dei bur i Noreg.
- 92 • Barnehageborn skal møte nynorsk gjennom språkstimuleringsmaterieill, litteratur, leik og
93 song.
- 94 • Dei kommersielle barnehagekjedene må ta språkleg ansvar.
- 95 • Mållaget sentralt skal arbeide saman med lokale mållag for lokale rammeplanar som seier
96 noko om korleis ungane skal møte nynorsk.

97 Skule

98 Noregs Mållag fekk viktige gjennomslag i framlegget til ny opplæringslov. Særleg er språkdelt
99 ungdomsskule ein viktig siger. Fram til den nye opplæringslova er vedteken og sett i kraft, må
100 arbeidet for å få gjennomslag for fleire av krava våre, særleg krava til digitale læremiddel, digitale
101 læringsplattformer og kontorstøtteprogram, vere høgt prioritert.

102 Noregs Mållag meiner:

- 103 • Nynorskelevar og bokmåselevar må gå i ulike grupper heile grunnskulen. Språkblanding i
104 småstega må sjåast i samanheng med ungdomsskulen. Klassane må få tilstrekkelege midlar
105 til å gjennomføre språkdeling.
- 106 • Det skal vere eigen karakter i sidemål gjennom heile ungdomsskulen og vidaregåande skule.
107 Eksamen i sidemål skal vere obligatorisk.
- 108 • Ordninga med rådgjevande skulemålsrøystingar skal vidareførast.
- 109 • Retten foreldre har til å be om bokmålsbøker til nynorskelevane i andre fag enn norsk, må
110 opphevast.
- 111 • Språkdelte bøker i norskfaget skal ikkje ha overvekt av bokmål. Ei eventuell skeivfordeling må
112 vere i favør av nynorsk.

- 113 • Det må setjast inn tiltak for å hindre språkskifte frå nynorsk til bokmål i ungdomsskulen og
114 vidaregåande. Elevar med nynorsk som hovudmål i vidaregåande skule skal få ekstra
115 konkurransepoeng.
- 116 • Dei største byane må ha tilbod om nynorskklassar.
- 117 • Opplæringspråket i skulen skal vere norsk, og det ikkje må opnast for forsøk med anna
118 opplæringspråk enn norsk.
- 119 • Statsforvaltaren eller Språkrådet må føre tilsyn med at dei språklege rettane til
120 nynorskelevane etter opplæringslova ikkje vert brotne.
- 121 • Sentrallекken må ha eit ekstra oppsyn med skulemålet i randsonene.
- 122 • Arbeidet for å vinne skulemålsrøystingar skal vere høgt prioritert.
- 123 • Det skal setjast i gang fleire positive sidemålsforsøk på nynorsk.
- 124 • Nynorskelevar skal ikkje misse språket sitt når skular vert lagde ned.
- 125 • Sidemålsundervisninga må byrje tidlegare og bli betre.
- 126 • Skuleeigarane må ta ansvar for å tilsetje lærarar som kan undervise i og på nynorsk.
- 127

128 Læremiddel

129 I 2024 er det 50 år sidan det vart lovfesta at alle lærebøker og læremiddel i andre fag enn norsk skal
130 liggje føre på begge målformer til same tid og til same pris. Det er framleis slik at nynorskelevane ofte
131 får læremidla sine seinare enn bokmålselevane. Med inntoget av digitale læremiddel har dette
132 forverra seg, og mange digitale læremiddel som vert brukte i skulen, finst berre på bokmål.

133 Noregs Mållag meiner:

- 134 • Digitale læremiddel og læringsplattformer på nynorsk er ei av dei viktigaste sakene Noregs
135 Mållag skal arbeide med i arbeidsprogramperioden.
- 136 • Definisjonen av kva eit læremiddel er i opplæringslova, må femne om meir, slik at skuleeigar
137 ikkje kan fylle skulekvardagen til nynorskelevane med digitale læremiddel på bokmål.
- 138 • Skuleeigar må ta ansvar for å kjøpe inn og bruke digitale verktøy som finst på nynorsk.
139 Skuleeigar må òg sikre at nynorskversjonen vert brukt. Hovudmålet til eleven skal vere
140 standardinnstilling på alle digitale læremiddel og læringsverktøy.
- 141

142 Lærarutdanningane

143 I dag er det ulik praksis for å gje nynorskopplæring i lærarutdanningane på dei ulike
144 utdanningsinstitusjonane. Etterutdanningstilbodet i nynorsk er òg for dårleg. I det heile finst det ikkje
145 eit system for å sikre at lærarutdanninga gjer framtidige lærarar kompetente til å undervise på og i
146 nynorsk som hovudmål. Det er viktig at alle lærarar, også dei som underviser i andre fag enn norsk,
147 kan bruke nynorsk som undervisningsspråk

148 For lærarutdanningane vil Noregs Mållag:

- 149 • Norsk skal vere obligatorisk fag også på grunnskulelærerutdanninga for 5.–10. klasse.
150 Lærarstudentar som har hatt fritak frå vurdering i sidemål i den vidaregåande skulen, skal
151 ikkje få fritak i lærarutdanninga.
- 152 • Det må leggjast opp pensum, drivast opplæring og nivået til studentane må vurderast i både
153 nynorsk og bokmål.
- 154 • Det må stillast krav til kva skriftleg dugleik studentane skal gå ut av utdanninga med, og
155 nynorskkompetansen må kome fram på vitnemålet.
- 156 • Lærer- og lektorstudentane som skal undervise i norsk, må få opplæring i nynorskdidaktikk.
157 • Studentane skal gå ut av lærarutdanninga med gode haldningar til nynorsk.

158 Nynorsk for vaksne innvandrarar

159 Alle nynorskkommunar skal ha nynorskundervisning for vaksne innvandrarar. At dei vaksne får
160 opplæring på det same språket som ungane i ein kommune og på same språk som all kommunal
161 informasjon vert formidla på, er ein føresetnad for å kunne bli ein del av det lokalsamfunnet ein er
162 bur i.

163 Noregs Mållag meiner:

- 164 • Val av undervisningsspråk skal vere under politisk kontroll.
165 • Opplæringa i nynorskkommunane skal vere på nynorsk.
166 • Læremiddel for vaksne innvandrarar må inn under opplæringslova, og dei må kome på same
167 tid og til same pris på bokmål og nynorsk.
168 • Arbeidsinnvandrarar må ha rett til norskundervisning.

169 Høgare utdanning og forskning

170 Norsk språk er under press i academia, og med det også nynorsk. Engelsk er meir og meir brukt både
171 i pensumlitteratur, i undervisning og i vitskapelege arbeid. Det er viktig at norsk fagspråk vert utvikla
172 og brukt i høgare utdanning, men òg at studentane møter nynorsk i studiekvardagen og har høve til å
173 bruke nynorsk på eksamen og i andre innleveringar. Då må retten til eksamen på nynorsk styrkjast.

174 Noregs Mållag meiner:

- 175 • Høgare utdanning må ta større ansvar for å ta vare på og vidareutvikle norsk fagspråk.
176 Universitets- og høgskulesektoren må ha språkstrategiar for fremje norsk og særleg nynorsk
177 på sine institusjonar, både som fagspråk og som administrasjonsspråk.
- 178 • Universitets- og høgskulesektoren må bli målt på språkpraksis, og det må vere eit tema i
179 styringsdialogen med departementet.
- 180 • Universitet og høgskular må stille krav til at utanlandske forskarar som blir tilsette, skal lære
181 seg norsk innan ei viss tid, slik at dei kan undervise og formidle på norsk.
- 182 • Det må finnast lærebøker og pensum på nynorsk, særleg i dei store faga med mange
183 studentar.
- 184 • Det skal løne seg å publisere på nynorsk for universitets- og høgskulesektoren.

- 185 • Finansieringssystemet i høgare utdanning må premiere formidling til ålmenta og utgjeving av
186 lærebøker på norsk, særleg nynorsk.
- 187 • Kunnskapsutvikling og forskning på nynorskfeltet er viktig for Noregs Mållag, og sentrallekk
188 skal formidle dette vidare i organisasjonen.
- 189 • Studentmållaga er særleg viktige samarbeidspartnarar for Noregs Mållag i spørsmål om
190 høgare utdanning.
- 191

192 Studentrettar:

193 Noregs Mållag meiner:

- 194 • Retten til eksamen på nynorsk må styrkjast, og utvidast til å gjelde på private institusjonar.
- 195 • Retten skal utvidast til å omfatte oppgåveteksten i obligatoriske arbeidskrav.
- 196 • Studentane skal møte pensum på norsk, og ein del av pensumet skal vere på nynorsk.

197

198 Kultur- og mediefeltet

199

200 Kringkasting

201 NRK står heilt i ei særstilling med tanke på bruk av nynorsk i kringkasting og på nett for riksdekkjande
202 medium. NRK og TV2 er allmennkringkastarar, og difor er det viktig at både NRK og TV2 brukar meir
203 nynorsk.

204 Noregs Mållag meiner:

- 205 • Måten NRK måler nynorskbruken sin på, må endrast, slik at han syner meir reell fordeling
206 mellom nynorsk og bokmål. Statistikken bør vere mest mogeleg differensiert, og bør måle
207 bruk på alle flater og i sosiale medium.
- 208 • Det må vere tydelege krav til nynorskbruk både skriftleg og munnleg i TV2.
- 209 • NRK Nynorsk mediesenter i Førde må sikrast gode vilkår.
- 210 • NRK skal sikre at nynorsk vert brukt av alle distriktskontor, og at distriktskontora i
211 nynorskrområda bør ha eit særleg ansvar for å bruke nynorsk .
- 212 • Det er ekstra viktig at NRK Super innfrir nynorskprosenten og presenterer eit breitt spekter
213 av dialektar i tillegg til nynorsk normaltalemål.
- 214 • Kravet om at minst 40 prosent av musikken som vert spelt på NRK skal vere norsk, må
215 haldast oppe.
- 216 • Det er viktig å halde på kravet om nynorsk normert tale i nyhendesendingar på NRK.
- 217

218 Digitale medium

219 Dei fleste digitale medium er i dag drivne og utvikla av store internasjonale firma som i varierende
220 grad tek språkleg ansvar. Folk må få møte nynorsk i desse kanalane.

221 Noregs Mållag meiner:

- 222 • Støtteordningane frå staten til å utvikle dataspel må stille språkkrav og sikre at det kjem
223 dataspel med nynorsk tekst og tale.
- 224 • Dei internasjonale aktørane må bidra til meir norsk språk i strøymetenestene, både i tale og
225 tekst.
- 226 • Norske styresmakter må krevje at internasjonale selskap sikrar nynorskversjonar av dei
227 digitale plattformene.
- 228 • Wikipedia og Facebook har ein hatt stor suksess med dugnadsarbeid for å få til ein
229 nynorskversjon. Dette er eit område som er eigna for kampanjeverksemd og lokale
230 dugnader.

231 [Pressa](#)

232 Språket i pressa er viktig for at nynorsk skal vere synleg i ålmenta. Fleire riksaviser har opna for
233 nynorsk på redaksjonell plass. Nynorsken finn me i størst grad i dei riksdekkjande meiningsberande
234 avisene og i regions- og lokalaviser. Særleg den rike lokalavisfloraen i Noreg er viktig for å halde oppe
235 statusen og bruken av nynorsk.

236 Noregs Mållag meiner:

- 237 • Det må bli meir nynorsk i riksavisene, og alle riksavisene bør opne for nynorsk på redaksjonell
238 plass.
- 239 • Det må vere gode vilkår for dei mange nynorske lokalavisene, for dei nynorske riksmedia Dag
240 og Tid, Framtida.no og Nynorsk Pressekontor og for dei meiningsberande avisene.
- 241 • Nynorsk avissenter i Førde er ein viktig aktør for å sikre tilgangen til gode nynorskjournalistar,
242 og dei må ha gode vilkår.
- 243 • Journalistutdanningane må sikre kompetanse om nynorskjournalistikk og utdanne
244 journalistar som kan skrive nynorsk.

245 [Litteratur og bibliotek](#)

246 Den nynorske litteraturen er stor og rik, og det kjem stadig til nye gode nynorske forfattarar. Dette er
247 eit teikn på ein livskraftig skriftkultur. Det er viktig at breidda i denne er tilgjengeleg i heile Noreg.

248 Noregs Mållag meiner:

- 249 • Det er viktig å sikre Samlaget si løyving over statsbudsjettet, gode tilskotsordningar for
250 nynorsk litteratur i andre forlag og gode stipend for nynorske forfattarar.
- 251 • Ein må hindre at bokhandlarbransjen ekskluderer nynorskbøker. Det skal vere lett
252 tilgjengeleg nynorsk litteratur særleg i dei nynorske kjerneområda.
- 253 • Det må vere eit breitt utval av nynorske lydbøker.
- 254 • Den kulturelle skulesekken skal formidle eit rikt utval av nynorsk kultur til barn og unge.
- 255 • Omsett barne- og ungdomslitteratur til nynorsk og samisk må kome inn under
256 innkjøpsordninga.
- 257 • Biblioteka har eit særleg ansvar for å formidle nynorsk litteratur, og det må tematiserast i
258 bibliotekarutdanninga.

- 259 • Biblioteka og innkjøpsordninga er viktige for tilgangen på nynorsk litteratur i heile landet.
260 Endringar i kommunestrukturen må ikkje føre til eit dårlegare bibliotektilbod.
261 • Skuleelevar må ha tilgang til gode skulebibliotek.
262 • Røynslene frå Nynorske pilotbibliotek vil vere viktige å hauste og sjå om kan overførast til
263 lokal- og fylkeslag, og bibliotekutdanninga.

264 Teater og film

265 Teater og film er viktige for å spegle det norske mangfaldet, også språkleg. Det Norske Teatret er det
266 viktigaste teateret i Noreg, og det bør statsstønadene spegle.

267 Noregs Mållag meiner:

- 268 • Det Norske Teatret skal ha same løyving over statsbudsjettet som Nationaltheatret.
269 • Det er viktig å stø opp om dei regionale teatera som spelar på nynorsk og å fremje nyskriven
270 nynorsk dramatik.
271 • Det må haldast opp gode stønadsordningar for filmproduksjon som speglar det norske
272 språkmangfaldet.
273 • Dei regionale filmsentera må haldast oppe for å sikre geografisk og språkleg spreing i
274 filmproduksjonen.
275 • Kinofilmar må få nynorsk teksting.

276

277 Samfunnsliv

278 Det vert meir engelsk både i næringsliv og arbeidsliv. Å sjå nynorsk i bruk rundt seg er viktig for at det
279 skal vere lettare å bruke nynorsk. Der nynorsk er mykje brukt, har han høgare status. Difor er det
280 viktig at lagsliv, næringsliv, trdomssamfunn og partane i arbeidslivet nyttar nynorsk systematisk.

281 Næringsliv og arbeidslivet

282 Noregs Mållag skal:

283

- 284 • ha kontakt med både arbeidsgjevar- og arbeidstakersida for å fremje nynorsk i arbeidslivet
285 • stø arbeidet lokallaga gjer for meir nynorsk i det lokale næringslivet
286 • dele ut Nynorsk næringslivspris
287 • vidareføre og utvikle #nynorskverksemd-kampanjen saman med lokallaga
288 • arbeide for at destinasjonsselskapa i nynorskområde skal bruke nynorsk
289 • arbeide for meir nynorsk næringsliv. Dei store kjøpesentera, butikkjedene og
290 landbrukssamvirka er særleg viktige

291

292 Friviljuge organisasjonar

293 Noregs Mållag meiner:

- 294 • Det er særleg viktig at lag og organisasjonar som arbeider med barn og unge, nyttar nynorsk.

- 295 • Turistforeininga er ei stor og viktig foreining som me må arbeide særskilt med for å få dei til å
296 bruke meir nynorsk.
- 297 • Når friviljuge organisasjonar driv kampanjar over heile Noreg, bør me krevje at dei lagar
298 materiell på nynorsk.
- 299 • Frivillighet Norge er ein særleg viktig organisasjon å samarbeide med for å få lag og
300 organisasjonar til å bruke meir nynorsk.

301

302 Religion og livssyn

303 Trudoms- og livssynssamfunn som får statsstøtte, skal møte eit krav om å gje born og unge i
304 nynorskområde nynorsk trusopplæringsmateriell.

305 Samarbeid med andre språkgrupper i Noreg

306 Noregs Mållag bør samarbeide med organisasjonar for samiske språk, nasjonale minoritetsspråk og
307 norsk teiknspråk i relevante saker.

308

309 Det offentlege Noreg

310 Staten har ansvar for å ta vare på og halde oppe både nynorsk og bokmål som skriftspråk. Det
311 tydelegaste uttrykket for dette ansvaret er den nye språklova. Den nye språklova slår fast at det
312 offentlege Noreg har eit særleg ansvar for å fremje det minst bruka språket nynorsk. Gjennomføringa
313 av den nye språklova vert svært viktig å følgje. Særleg må me halde auge med korleis
314 fylkeskommunane vil følgje opp dei nye pliktene dei har fått etter lova.

315 Nynorskkommunane er svært viktige for å halde det nynorske skriftspråket oppe og å hegne om det.
316 Kommunane er store skriftspråkprodusentar og utgjør ei viktig motvekt til det dominerande
317 bokmålet.

318

319 Oppfølging av språklova:

320 Gjennomføringa av føremålsparagrafen i den nye språklova er svært viktig å følgje med på framover.
321 Formuleringane i paragrafen har potensial for ein meir offensiv språkpolitikk.

322 Noregs Mållag har tre overordna mål for perioden for den nye språklova:

- 323 1. Føremålsparagrafen må gjerast til røyndom og godt kjent for stat, kommunar og
324 fylkeskommunar. Denne oppgåva er særleg viktig andsynes opplæringssektoren.
- 325 2. Lova må følgjast opp for dei som har plikter, mellom anna ved språkplanar.
- 326 3. Me må arbeide for styrkje språklova, særleg kravet om at kvar tilsett i staten skal meistre
327 nynorsk og retten for språkorganisasjonar til å klage. Det må vere sanksjonar for brot på
328 den nye språklova.

329

330 **Kommune, fylkeskommune og stat**

331

332 Noregs Mållag meiner:

- 333 • Jamstillinga mellom nynorsk og bokmål bør grunnlovsfestast
- 334 • Både statlege organ, fylkeskommunar og kommunar må ha språkbruksplanar for å sikre og
- 335 fremje bruk av nynorsk.
- 336 • Departement og statlege organ må prioritere å få opp nynorskkompetansen blant eigne
- 337 tilsette framfor å bruke nynorske omsetjingsbyrå eller -program.
- 338 • Språkrådet må føre tilsyn og kontroll med at kommunar og fylkeskommunar gjer det dei skal
- 339 etter språklova.
- 340 • Det må vere klare krav til språk i dei nasjonale standardane for digitale tenester.
- 341 • Det må utarbeidast standardar for språkkrav i anbod der det er relevant.
- 342 • Den fylkeskommunale språkpolitikken må følgjast opp særskilt.
- 343 • Dei nyss samanslegne kommunane, der stoda for nynorsk er usikker, må følgjast opp
- 344 særskilt.
- 345 • Minst 25 % av lover og forskrifter skal vere på nynorsk
- 346 • Ny forvaltingslov skal kome i parallelle versjonar på nynorsk og bokmål, på same måte som
- 347 Grunnlova.
- 348 • Språkrådet må styrkjast.
- 349 • 25 % av talane frå kongefamilien bør vere på nynorsk.

350

351 **Språkteknologi**

352 Utviklinga av språkteknologisk programvare som automatisk omsetjing, taleattkjenning og liknande
353 har i aukande grad innverknad på språktilhøva i Noreg. Om staten ikkje grip inn, vil denne utviklinga i
354 stor grad vere styrt av internasjonale selskap utan ansvar for den norske språksituasjonen. Politisk
355 press på dei store selskapa og på dei store prosjekta som skal arbeide med språkteknologi i Noreg, er
356 viktig.

357 Noregs Mållag meiner:

- 358 • Staten må ta ansvar for at tilgjengeleg språkteknologi vert like breitt utvikla for nynorsk som
- 359 for bokmål.
- 360 • Noreg må få taleattkjenningsteknologi som forstår nynorsk og norske dialektar og
- 361 talesyntese både på nynorsk og bokmål.
- 362 • Kvalitetssikra maskinomsetjing på nynorsk er viktig, og omsetjingsprogram må inkludere
- 363 heile breidda i den nynorske rettskrivinga. Maskinomsetjing må brukast for å gjere nynorsk
- 364 meir tilgjengeleg og ikkje for å lempe på kompetansekrav.
- 365 • Arbeidet med nynorsk terminologi i det offentlege må styrkjast slik at språkteknologi kan
- 366 fungere på nynorsk i alle sektorar.
- 367 • Språkbanken ved Nasjonalbiblioteket og språksamlingane i ved universitetet i Bergen må ha
- 368 gode vilkår, og materialet deira må vere tilgjengeleg for forskarar og utviklarar av
- 369 språkteknologi.

370

371 Organisasjon:

372 Noregs Mållag har auka medlemstalet med 3689 sidan 2012. Me må vere i stand til vidare auke i
373 medlemstal og få fleire aktive medlemmer og lag. Ein større og sterkare organisasjon gjer det mogeleg
374 å sikte høgare og nå meir ambisiøse mål. Det er eit sjølvstendig mål å ha ein så sterk organisasjon
375 som mogeleg. Det er òg viktig for å ha større politisk gjennomslag.

376 Noregs Mållag skal arbeide for:

- 377 • Noregs Mållag skal jobbe for vekst i medlemstalet kvart år og halde på medlemene som
378 melder seg inn.
- 379 • det må vere eit mål å engasjere og få alle dei nye medlemene til å bli aktive i organisasjonen.
- 380 • Snittalder for medlemene går nedover, og det er eit mål å få fleire yngre medlemmer inn i
381 styreverv i lokal- og fylkeslag.
- 382 • Lokal- og fylkeslaga burde ha ein meir aktiv posisjon i den lokale måldebatten, særleg
383 andsynes kommunar og skule.
- 384 • Fleire av laga våre bør vere i stand til å vere lokale vaktbikkjer. Sentrallekken bør gje dei
385 støtte, skulering og dele informasjon.
- 386 • Det er viktig å stø lokal- og fylkeslaga med å påverke program og kandidatar før lokalvala i
387 2023, og heile organisasjonen må arbeide mot stortingsvalet i 2025.
- 388 • Sentrallekken skal leggje til rette for ideutveksling mellom lokal- og fylkeslaga.
- 389 • Sentrallekken skal tilby digitale kurs for lokal- og fylkeslag og medlemmer gjennom året.
- 390 • Sentrallekken skal leggje til rette for samarbeid om felles mål og saker, mellom NMU lokalt
391 og lokallaga i Noregs Mållag.
- 392 • Sentrallekken skal prioritere å stø dei laga som treng det mest, i område som er viktige for
393 nynorsk.
- 394 • Det er viktig at sentrallekken samarbeider med yrkesmållaga der det er relevant.
- 395 • Sentrallekken skal lage eit årshjul for lokallaga.
- 396 • Landssamanslutninga av nynorsk kommunar er ein særleg viktig samarbeidspartnar.
- 397 • Det må verte lettare for lokallaga å nå medlemene sine.
- 398 • Me skal jobbe for å kome i eige hus.
- 399 • Norsk Tidend er medlemsavisa for Noregs Mållag og skal kome ut jamleg.

400

401 Dialekt

402 Fleire stader er dialektane under sterkt press. Mange av lokallaga i NM driv viktig dialekt- og
403 stadnamnarbeid. Det er viktig å dele gode døme på målarbeid mellom laga våre i ein ressursbank
404 eller liknande, og sentrallekken skal leggje til rette for det.

405 Tilskippingar

406 Å finne ein god balanse mellom digitale og fysiske samlingar er viktig framover. Dei digitale seminara
407 har vore vellukka og er komne for å bli.

- 408 • Sentrallekken skal kvart år skipe ei samling for unge vaksne.
- 409 • Alle nyvalde leiarar skal få tilbod om skulering frå sentrallekken.
- 410 • Det skal skipast minst eitt fysisk nasjonalt seminar kvart år.
- 411 • Alle fylkeslaga skal vitjast. Den nye digitale røyndomen gjer at me skal vitje fleire
412 lokallagsårsmøte digitalt.
- 413 • Noregs Mållag skal ha nynorskstafett kvar haust.

414

415 Norsk Målungdom:

416 Noregs Mållag skal samarbeide tett med Norsk Målungdom. Organisasjonane skal halde kvarandre
417 oppdaterte om kva dei arbeider med, og om aktuelle saker som høyringar og røystingar. Dei skal ha
418 god kontakt og fordele saker mellom kvarandre. Noregs Mållag og Norsk Målungdom skal
419 samarbeide om politisk påverknad, der Norsk Målungdom har hovudansvaret for ungdomspartia.
420 Organisasjonane skal saman finne betre måtar å overføre medlemer til Noregs Mållag på når dei
421 rundar 30, og halde fram samarbeidet om å overføre unge medlemer til Norsk Målungdom.

422 Noregs Mållag skal markere desse jubilea:

- 423 • Vedtaket om rett til lærebøker på begge målformer (i lov om vidaregåande opplæring) vart
424 gjort i Odelstinget 20. mai 1974 og har såleis 50-årsjubileum i mai 2024
- 425 • Utkastet til Nynorsk Salmebok var ferdig i 1925, og har såleis 100- jubileum i 2025.
- 426 • Vedtaket om å endre namn frå Kristiania til Oslo var gjeldande frå 1.1. 1924, Vedtaket har
427 såleis 100-årsjubileum i 2024.